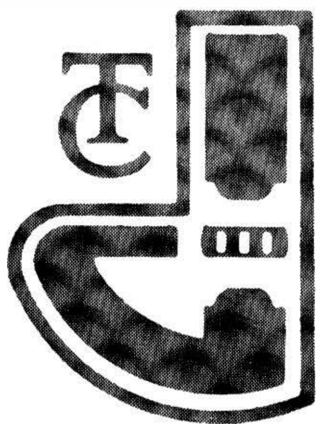
YAYIN NO. : 2

T.C.
BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI
DARPHANE VE DAMGA MATBAASI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1996 YILI HATIRA PARALARI

İSTANBUL
1997

SUNUŞ

Hatıra para 1995 Kitapçığı'nı ilk kez geçen yıl yayımlayarak koleksiyonculara bilgi iletme çalışmasını başlatmıştık. Bu yıl ikincisini daha ayrıntılı bilgilerle sunmayı planladık ama yine de özlenen dolulukta bulunmayabilir. Örneğin, her Paranın bir öyküsü olduğunu biliyorduk ve bu yıl hatıra paralarımızın öyküsünü kısaca vermeyi başlatarak belli bir aşama kaydedildi. Böylece özenle seçtiğimiz hatıra para konu, kişi ve etkinliklerinin özgeçmişi ile sanat ve kültür yönlerinin koleksiyonculara ve gençlere tanıtım ve sunumu amacına ulaşıldı.

*Hatıra paralarımızın tanıtım öykülerinde sadece konu ve ayrıntıları yer almayıp sanatçıların konum ve ilişkileri de yer alacak. Örnek vermek gerekirse, Nasreddin Hoca parasının desenlerini çizen usta sanatçı Turhan Selçuk'la kurulan "**Darphane - Turhan SELÇUK dostluğu**" bize Hezarfen Çelebi ve Evliya Çelebi tasarımlarını kazandırdı. "**TEMA ve Erozyon**" yarışma jürisini oluşturmak Mimar Sinan Üniversitesi'nin değerli Doçenti Vedat SOMAY'la üniversite ilişkilerimize canlılık kazandırdı. Böylesine dostane ama para tasarımcılığına katkılı ilişkilerimiz sürecek. Diğer kurumlar ve kişilerle işbirliği ve çalışmalara açık olduğumuzu da bu vesileyle ifade ediyoruz.*

Yoğun bir 1996 yılı çalışmaları sırasında hem güzel anı paralar üretildi ve hem de tesislerimizde yeniden yapılanmaya gidildi. Altın ve gümüş para basan makinalarımızı ayrı bir bölümde toplamak yerinde ve gerekli bir karardı. Yapım çalışmaları paketleme tesislerini de kapsadığından 1997 yılında tamamlanan baskı atölyemize Darhanemizin 1952 - 1972 yıllarında Müdürlüğünü yapan Sayın Nezihi M. TOKAR'ın adını verdik. Kurumumuzun Yıldız-Beşiktaş bina ve tesislerinin yapım ve işletiminde büyük emeği geçen Sayın TOKAR'a vefa ve kadirşinaslık görevimizi böylece yerine getirmiş olduk.

*Yenilenen atölyenin açılışına bir faks mesajıyla katılan Profesör Server TANİLLİ'nin deyimiyle "**hünerli emekçi**"lerimiz bu yıl bir çok ilk'e imza attılar. 1995 Aralık Para Kurulu toplantısında planlanan hatıra para proğramının yüzde 90 ını gerçekleştirdik. Doğal Hayatı Koruma Dizimizin dördüncüsü Kardelen bile yılın son günlerine yetiştirildi.*

*Öyle ki dizi çalışmalarını başka bir sevgiyle karşılayan sanatçılarımızdan Suat Özyönüm "**Kız Kulesi**" çalışmasını "**İstanbul Kültür Varlıkları**" dizisinin birincisi olarak hayata geçirdi. Küçük altın para (1.5 gr.) çalışması büyük ilgi gördü ve dört aylık sürede satışı ikibini zorluyor. Kayıtlı koleksiyoncu sayımız ise 2500'ü geçtiğine göre, küçük bir Anadolu kasabası yaşayanları kadar üyemiz bulunuyor. Koleksiyoncularımızın özel formlarla kayıtlanması, kimlik kartlarının oluşumu ve yabancı para kontenjanlarının artırılması gibi çalışmalar sürüyor.*

Gelecek yıl kitapçığımız hem koleksiyonculuk tarihinden bilgilere yönelik olacak ve hem de medyada hatıra para koleksiyonculuğu ile ilgili haberleri içerecek. Bu güzel gelişme durdurulmayacak bir ivme kazanmış durumda. Aslında 1994 yılında 7 bin olan hatıra para üretiminin 110 bine çıkması da bunun bir göstergesi.

*Darphane'nin "**hünerli emekçileri**"ni özverili çalışmalarından dolayı kutluyor ve koleksiyoncu dostlarımıza selam ve saygılarımı sunuyorum.*

Raif BAKOVA
Genel Müdür

İÇİNDEKİLER:

bir yanından gelen binlerce katılımcı çeşitli platformlarda insan yerleşimlerinin daha iyi duruma getirilmesi için saptamalarda bulundular.

Darphane bu uluslararası etkinlikte iki önemli rol üstlendi. Bunlardan birincisi kullanılmayan eski Darphane binalarının Maliye Bakanlığı'nın tahsisi üzerine, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı'na devredilmesiydi. Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Habitat II çerçevesinde Tarih Vakfı'nın hazırladığı iki sergi Topkapı Sarayı birinci avlusunda yer alan eski Darphane binalarında 03 Haziran 1996 günü açıldı. "Dünya Kenti İstanbul" ve "Tarihten Günümüze Anadolu'da Konut ve Yerleşme" adlı sergileri binlerce kişi gezdi. Sergiler yoğun ilgi nedeniyle Eylül ayında da sürdü.

Darphane Habitat II hazırlıklarını eski binaların devri nedeniyle yakından izliyordu. Yerleşim sorunu ve İstanbul'da düzenlenecek böylesine önemli bir uluslararası konferansın anısına bir madalyon ve bir de hatıra para üretim çalışmalarına 1995 Kasım ayında başlandı. Habitat'la ilgili bilgi ve belgeler Darphane Heykeltraşı Suat Özyönüm'e Tarih Vakfı tarafından iletildi. Uzun ve yoğun çalışma dönemi sonunda Mart 1996'da Özyönüm desen ve kalıp çalışmalarını tamamladı. Bronz madalyonla ilgili teknik çalışmalardan sonra baskı aşamasına geçildi ve Konferansın açılmasından bir ay önce yeterli sayıda baskı gerçekleştirildi.

Habitat II'de toplantılarının içeriği kadar önemli bir hususunda İstanbul kenti olduğu düşüncesiyle gümüş parada kentin tarihsel varlıklarından Kızkulesi ile temsili gerçekleştirildi. Daha sonra gerçekleştirilen İstanbul Sergisi'nin büyük bölümünün Haliç, tarihsel yarımada ve Kızkulesi yöresine ayrılması da öngörüyü doğruladı.

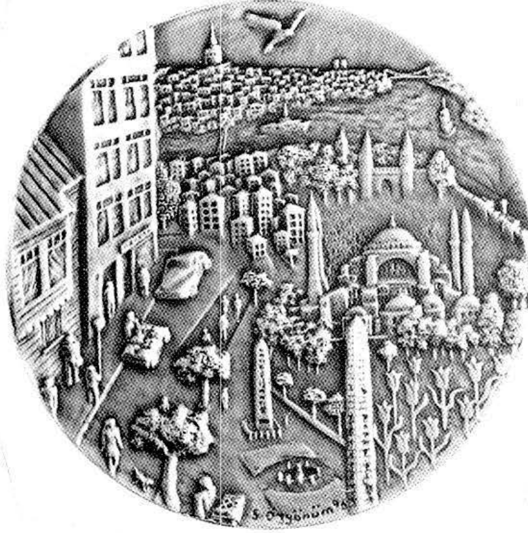
Gümüş Habitat hatıra parası klasik ve kartonlu özel sunumla Türk halkına, koleksiyonerlere ve yabancı konuklara sunuldu.

HABİTAT II - KENT ZİRVESİ

Yüzyılın son büyük uluslararası konferansı 03-14 Haziran 1996 tarihinde İstanbul'da toplandı. Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Merkezi "**Habitat II Kent Zirvesi**" olarak kısaca tanımlandı.

Kentsel gelişmelerle birlikte artan nüfus, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kentsel Alan kullanımı, konut, sağlıksız göç ve gecekondulaşma gibi sorunları beraberinde getirdi. İstanbul'da yapılan toplantılarda sorunların sosyal, ekonomik, yasal ve teknik boyutları tartışıldı, görüşüldü ve çözüm önerileri ortaya konuldu. Dünya'nın dört

Habitat madalyonunda ise tarihsel yarımadanın eski ve yeni değerli varlıklarını Haliç ve Boğaziçi ile uyumlu sunumu Özyönüm'ün özgün bir tasarımıdır. Sanatçı evrensel barış simgesi güvercin ile İstanbul'un simgesi laleyi de unutmadı deseni içinde. Habitatla ilgili yazıları önceden irdeleyen Suat Özyönüm İstanbul simitçileri ile dolmuşların yanına iki dönemin konut çarpıklığını da ekledi.

Habitat II hatıra Madalyonu Özellikleri :

Metali	: Elekrolit Bakır
Ağırlığı	: 163 gr. (±2)
Çapı	: 70 mm.
Kenar Özelliği	: Düz
Baskı Özelliği	: Okside
Baskı Adedi	: 5.000
Satışa Sunuluş Tarihi	: 03.06.1996

Habitat II Hatıra Para Özellikleri :

Nominal Değeri	:	1.000.000,-	400.000,-
Karton Ambalajlı	:	1.200.000,-	
Metali	:	925 ayar Gümüş	Bronz
Ağırlığı	:	31.47 gr.	31.47 gr.
Çapı	:	38.61 mm.	38.61 mm.
Kenar Özelliği	:	Tırtıllı	Tırtıllı
Baskı Özelliği	:	Özel Baskı (Proof)	Okside
Baskı Adedi	:	5.000 Düz	5.000
		5.000 Kartonlu	
Satışa Sunuluş Tarihi	:	03.06.1996	03.06.1996

★ Karton Ambalajlı Gümüş Hatıra Paraların iki yüzü de düz, diğerleri ters, düz basılmıştır.

AKDENİZ FOKU (Monachus monachus) HATIRA PARASI

Doğal Hayatı Koruma Serimizin üçüncüsü olan ve 1996 yılı Hatıra Para Programı kapsamındaki Akdeniz Foku'yla ilgili bilgiler Doğal Hayatı Koruma Derneği (DHKD) verilerinden derlenmiştir.

"Akdeniz Foku yeryüzünde nesli en fazla tehlike altında bulunan 12 memeliden biridir. Yeryüzünde toplam nüfusunun 350 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Türkiye kıyılarındaki toplam sayıları yaklaşık 60 civarında olup Foça, Bodrum (Yalıkavak) ve Mersin'de gözlenmektedir.

Yavru iken siyah tüylerle (1.5 -2 cm.) kaplı olup 80 - 100 cm. boyunda ve 20 kg. ağırlığındadır. Yetişkin fokların vücudu grinin çeşitli tonlarında veya siyahımsıdır ve daha kısa tüylüdür (0.5 cm.) Bel bölgelerinde mutlaka beyaz renkli çok belirgin bir leke bulunur. Yetişkin foklar ortalama olarak 2-2.5 m. boyunda ve 250 kg. ağırlıktadır. Tüm besinini denizden elde etmekte, doğurmak, yavrusunu yetiştirmek, dinlenmek için karaya muhtaçtır."

Ansiklopedilere göre phocidae (fokgiller) familyasından gelen dört türünün biridir. "Akdeniz Foku" (Monachus monachus)nun Darphane sanatçısı Suat Özyönüm'ün yorumu ile oluşturulan tasarımı Kardak krizi öncesidir.

Özyönüm Aralık 1995'te kararlaştırılan Akdeniz Foku çalışmasını Kardak olayı ile koşut yorumlayarak bir ada ile Türk Deniz Kuvvetleri Gemisini (geri planda) ustaca betimledi.

Akdeniz Foku'nun arka yüzünde ise Ege ve Akdeniz kıyılarının deniz ürünlerinden bir örnekle denizlerimizin bereketi ve zenginliği anlatılmaktadır.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Deniz Bilimleri Enstitüsü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ali Cemal Gücü Dünya'da 600'ün altında Akdeniz Foku kaldığını ve bunun 100'e yakınının da Türkiye sahillerinde yaşadığını belirterek önemini şöyle vurguluyor :

> "Önlem alınmazsa, Akdeniz Foklarının neslinin 2000'li yıllarda tükeneceği tahmin ediliyor. Bunun için başta devlet yetkilileri olmak üzere herkese görev düşüyor" (SABAH, 29.04.1996)

"Akdeniz Fokları korunsun ve başta Kardak olmak üzere Türk kıyıları ile Yunan adaları arasındaki 353 ada ve kayalıkları ülkeleri ilan edilsin".

Akdeniz Foku Hatıra Parası'nın Özellikleri :

Nominal Değeri	:	1.000.000 Lira
Metali	:	925 ayar Gümüş
Ağırlığı	:	31.47 gr.
Çapı	:	38.61 mm.
Kenar Özelliği	:	Özel Baskı (Proof)
Baskı Adedi	:	5.000
Satışa Sunuluş Tarihi	:	21.06.1996

NASREDDİN HOCA HATIRA PARASI

Nasreddin Hoca Türk halk düşüncesinin yetiştirdiği bir büyük bilgedir. İnce bir zeka kıvraklığının, mizalı gücünün yer aldığı, güldürürken düşündüren fıkralarında toplumdaki karşıtlıklar, olumsuzluklar ve aksaklıklar büyük bir ustalıkla sergilenir. Hoca, Anadolu Selçukluları döneminde yaşamıştır.Moğol istilası, devletin güçsüzlüğü ve taht kavgaları gibi nedenlerle halkın perişanlığının bir kat daha arttığı, Anadolu tarihinin en karmaşık dönemlerinden biridir. Nasreddin Hoca hem bu ortamda, hem de daha sonraki bunalımlı yüzyıllarda sıkıntı içindeki halkın yaratma gücünün ve mizah anlayışının simgesi olmuştur.

Hoca'nın yaşamına ilişkin kesin bilgiler olmadığından bir çok ülke tarafından benimsenmiştir. Mecmua-i Maarif adlı yapıta göre, Sivrihisar'da doğmuş, köy imamı olan babasından arapça ve din bilgisi almış, Sivrihisar ve Konya medreselerinde okumuş, Akşehir'e yerleşmiş ve bu kentte ölmüştür.

UNESCO'nun 1996 yılını "Dünya Kahkaha Yılı'' olarak belirlemesi üzerine bir anı para çıkarılması kararlaştırıldı. Darphane Heykeltraşı Hakkı Baha Çavuşgil hatıra para'da yer alacak desen ve konu çalışmasını üstlendi. Hakkı Hoca, konuyu belirlediğini Türk mizahının tarihsel kişisi Nasreddin Hoca'nın usta karikatürist Turhan Selçuk'un çizgileriyle -heykel çalışmasına en yatkın çizgilerin olduğu kararlığı ile- daha anlamlı olacağını söyledi. İki ustanın görüşmesi sonucu Sayın Selçuk Nasraddin Hoca'nın tasarımını, Sayın Çavuşgil ise kalıp çalışmalarını gerçekleştirdi.

Akşehir Nasreddin Hoca şenliklerinin beşincisinin başladığı 5 Temmuz 1996 günü Darphane'de yapılan bir basın toplantısı ile gümüş Nasreddin Hoca Hatıra Parası medyaya tanıtıldı. Toplantıda kendisine alçı büyükboy para kalıbı da sunulan Turhan Selçuk duygularını şöyle dile getirdi :

"Ben aslında Bektaşi fıkralarını daha çok seviyorum. Bu fıkraları daha anlamlı buluyorum. Ama Nasreddin Hoca'nın da gülmece hayatımızdaki yeri ve önemi inkar edilemez. Bana bu paranın tasarımını yapma teklifi geldiği zaman Hoca'nın evrensel ve özgün kişiliğini düşünerek büyük bir memnuniyetle bu teklifi kabul ettim."

T. Selçuk sözlerini; Nasreddin Hoca'nın Türk gülmece anlayışını temsil ettiğini, Türk halkının her üzücü olaydan anlamlı bir espri çıkarmasını bildiğini, Nasreddin Hoca'nın da bu misyonun bir temsilcisi olduğunu vurgulayarak bitirdi (Cumhuriyet; 6 Temmuz 1996).

Nasreddin Hoca gümüş parasının iki yüzünde Hoca'nın eşeğine ters binişini gösteren figürleri yer alıyor. Böylece para çalışmalarında yeni kurallara göre paranın arka yüzü de konuyla ilişkili desenle bezendi.

Karikatür sanatının büyük ustası **Turhan Selçuk**'a Nasreddin Hoca anı parasının tasarım çalışmasından dolayı **Darphane ve Türk koleksiyonerleri adına sonsuz teşekkürler.**

Nasreddin Hoca Hatıra Parası'nın Özellikleri :

Nominal Değeri	:	750.000 Lira
Metali	:	925 ayar Gümüş
Ağırlığı	:	23.33 gr.
Çapı	:	38.61 mm.
Kenar Özelliği	:	Tırtıllı
Baskı Özelliği	:	Özel Baskı (Proof)
Baskı Adedi	:	5.000
Satışa Sunuluş Tarihi	:	05.07.1996

DR. HULUSİ BEHÇET HATIRA PARASI

Behçet hastalığının tanımlanmasındaki çalışmaları nedeniyle 1975 yılında adına bilim ödülü konulan Dr. Hulusi Behçet, 20.02.1889'da doğdu. Askeri Tıbbiye'yi bitiren Dr. Behçet, Budapeşte ve Berlin Charite hastanelerinde çalıştı. Dermatoloji alanında önemli çalışmalar yaptı ve Dünya Tıp Literatürü'nde yer aldı.

Birçok ülkenin dermatoloji kuruluşları üyesi olan Hulusi Behçet, Patalojik Anatomi alanında ünlü bilim adamı Prof. Schwartz'a göre, ''dünyaca tanınan, fakat memleketinde bilinmeyen bir alim" dir ve "kongrelerde buluşunu tanıtmak için seyahat ettiğinden pek Türkiye'de bulunmaz".

Anısına, hastalığının araştırılmasına ve tanıtılmasına ilişkin birçok sempozyum ve toplantılar düzenlenen bu saygın tıp adamı için her yıl 08 Mart'ta " **Behçet Günü''** kutlanmaktadır. Behçet Hastalığı araştırma ve Uygulama Merkezi de İstanbul Tıp Fakültesi bünyesinde kuruludur.

Doktor Behçet'in buluşları dermotoloji kitaplarında yer aldı ve üniversitelerde okutulmaktadır. Tıp biliminde **BEHÇET SEMPTOMU** olarak bilinen asıl başarısına ek olarak "**Arap Uyuzu**", "**Deri İltihapları**" ve "**Ham İncir Dermatiti**" gibi hastalıkları da araştırdı. Cenevre'de toplanan Uluslararası Deri Hastalıkları, Kongresi'nde (13.02.1947) Behçet Hastalığı'nın adı MORBUS BEHÇET adıyla onaylandı.

Dünya tıbbında ilk kez bilimsel bir hastalığın tanısını belirleyip adını veren tek ve ilk Türk hekimi olan Prof. Dr. Behçet 08.03.1948 tarihinde bir kalp rahatsızlığı sonucu vefat etti.

Darphanemiz, Türk Tıp Mensupları ve özellikle de Dermatologların gurur kaynağı olan Hulusi Behçet anısına hazırlanan gümüş hatıra parayı Ulusal Dermotoloji Kongresi (01-14 Ekim 1996) nedeniyle 01. Ekim 1996 günü satışa sundu.İnsanlığa hizmet etmiş ve doktorlarımızın gurur kaynağı Dr. Behçet anısına çıkarılan hatıra paranın tasarım ve kalıp çalışmalarını Darphane Heykeltraşı ve seveni Suat Özyönüm gerçekleştirdi. Özyönüm gümüş paranın medyaya tanıtımı sırasında bir TV habercisinin "Neden Dr. Behçet ?" sorusunu şöyle yanıtladı :

> "Öncelikle dünyanın buluşunu benimsediği bir bilim adamı olması kendisini önermemin nedeni. Bir de 'Bizden adam çıkmaz !' sözünün doğru olmadığını kanıtlamak istedim".

Darphane 1996 yılı Para Proğramı ilkeleri doğrultusunda beşbin adet olarak basılan hatıra para İstanbul Deri ve Zührevi Hastalıklar Derneği'nin büyük ilgisini çekti. Portekiz'de düzenlenen bir uluslararası kongrede de sunulan Dr. Hulusi Behçet Hatıra Parası Darphane Veznesi, İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Demotoloji Anabilim Dalı'nda bulunan Türk Dermotoloji Derneği ile Ankara'da Hazine Vakfı'ndan temin edilebilir.

Türk Devlet Darphanesi bu bağlamda bilim ve kültürün ulusal ve evrensel kişi ve olaylarını altın, gümüş ve bronz hatıra paralarla anmayı ve yaşatmayı sürdürecektir!...

Dr. Hulusi Behçet Hatıra Parası'nın Özellikleri :

Nominal Değeri	:	1.000.000 Lira
Metali	:	925 ayar Gümüş
Ağırlığı	:	31.47 gr.
Çapı	:	38.61 mm.
Kenar özelliği	:	Tırtıllı
Baskı Özelliği	:	Özel Baskı (Proof)
Baskı Adedi	:	5.000
Satışa Sunuluş Tarihi	:	01.10.1996

DÜNYA GIDA ZİRVESİ (FAO) HATIRA PARALARI

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü yetkililerinden Bay Francesko Sponzilli Darphanemize gönderdiği 22 Mayıs 1996 günlü mektubunda; 13-17 Kasım tarihlerinde Roma'da, açlık, kötü beslenme ve tarım sektörünün gelişimi için karar ve eylemlerin alınacağı zirve toplantısı yapılacağını ve bu konunun geniş kitlelerin ilgisine dolaşım parası ile ulaşmasını dilediklerini bildirdi. Bu öneri Kasım 1996'da dolaşıma çıkarılacak ellibin liralık madeni paranın arka yüzünün logosu olarak benimsendi ve 13 Kasım'da piyasaya sürüldü. Ellibin liralık metal paralar ilk kez önyüzünün tamamı asma yapraklarıyla bezenmiş özgün bir tasarımdı. Desen ve kalıp çalışmaları Darphane Heykeltraşı Suat Özyönüm'ün bir çalışmasıdır.

Roma Zirvesi'nin geniş kitlelere duyurulmasının önemi yüzyılın sonuna doğru Dünya'daki açlık sorununa çözümlerin tartışmaya açılması ve taahütlerin verilmesiydi. FAO'nun araştırmalarına göre, gelişmekte olan ülkelerde 800 milyon insan kronik yetersiz beslenme ile karşı karşıya ve 5 yaşın altındaki 199 milyon çocuk protein ve enerji yetersizliği çekmektedir. Düşük ulusal geliri nedeniyle gıda açığı olan ülkeler sayısı ise 88'dir. Nüfus arttıkça kişi başına mevcut işlenebilir toprağın azalacağı ve erozyon nedeniyle yitirilen toprak ve orman kaybı dikkate alındığında kısıtlı doğal kaynaklara talep ve önem üzerine yoğun ilgi gösterilmesi gerekiyor.

"**Herkes İçin Gıda**", "Food For All" sloganı ile açılan Zirve, hükümet politikalarının gıda sorunu üzerine yoğunlaşması ve küresel planda çalışmalar yürütülmesini kararlaştırdı. Bu çabaların hükümet dışı sivil toplum örgütleri, özel sektör ve çeşitli gruplar tarafından benimsenmesi ve desteklenmesine çalışıldı.

Dünya Gıda Zirvesi'nin Birleşmiş Milletler Genel Kurulu desteği ile 13-17 Kasım 1996 günlerinde Roma'dan Dünya'ya duyurulması anısına dolaşım paralarının yanısıra gümüş hatıra para üretildi. Üzerinde FAO logosunun yeraldığı anı paranın arka yüzündeyse klasik Türk hatıra paraları deseni ve Türkiye Cumhuriyeti yazısı yer alıyor. Paranın Kalıp çalışmaları Heykeltraş Suat Özyönüm'e ait.

Bu defa bedeli 750.000 lira olan Dünya Gıda Zirvesi paralarının benzerleri FAO için geçmiş yıllarda da basıldı. Türk Devlet Darphanesi FAO ve evrensel çalışmalarına destek olmak amacıyla 1970 yılından beri hatıra para üretiyor. Darphanemizin 1970 yılında acmonital-52 adlı metalden ürettiği FAO hatıra parası 2.5 liraydı.

İnsanlığın geleceğini tehdit eden en büyük unsur olan açlığın yetersiz beslenmenin duyurulması ve vurgulanması amacıyla üretilen dolaşım ellibin liralar ve gümüş hatıra paralarla iletilen mesajın yerine ulaşmasındaki katkı bile Türk Devlet Darphanesi için yeterlidir.

Dünya Gıda Zirvesi Hatıra Paraların Özellikleri :

Nominal Değeri	:	750.000,-
Metali	:	925 ayar Gümüş
Ağırlığı	:	23.33 gr.
Çapı	:	38.61 mm.
Kenar Özelliği	:	Tırtıllı
Baskı Özelliği	:	Özel baskı (Proof)
Max. Baskı Adedi	:	5.000
Satışa Sunuluş Tarihi	:	12.11.1996

GÜMRÜK BİRLİĞİ HATIRA PARASI

Gümrük Birliği, Avrupa'nın bütünleşmesinin temel unsurunu, bir başka deyişle çekirdeğini oluşturmaktadır. Her ne kadar birlik malların serbest dolaşımını kapsıyorsa da diğer üç özgürlükle (kişilerin, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımı) birlikte "ekonomik entegrasyon"un bir geçiş aşamasıdır.

Avrupa Birliği'nin temel süreçlerinden biri olan Gümrük Birliği (GB), Topluluğun kurulmasına yasal dayanak olan Roma Antlaşması'nda tanımlanmıştır. Bu Antlaşma'nın 9. maddesi, GB'nin yalnızca uygulama alanından söz etmektedir :

> "Topluluk, mal alışverişlerinin tümünü içine alan ve üye ülkeler arasındaki ithalata ve ihracata uygulanan gümrük vergileri ve eş etkili diğer vergilerin yasaklanması ile üçüncü ülkelerle ilişkilerde ortak gümrük tarifesinin kabulünü kapsayan bir Gümrük Birliği üzerine kurulur".

Dolayısıyla da Gümrük Birliği bir örgütlenme olmayıp üye ülkeler dıştıcaretinin yeni biçimlenme ve uygulanmasının düzenlenmesidir. Amacı dadaha kolay, düşük tarifeli ve az formaliteli karşılıklı ticaret yapılmasını ve gelişmesini sağlamaktır.

Türkiye - AB gümrük birliğinin 31.12.1995 tarihinde yürürlüğe girmesi, 6 Mart 1995 tarihinde Brüksel'de yapılan Türkiye- AB Ortaklık Konseyi toplantısında kararlaştırıldı. "Cumhuriyet tarihinin en önemli olayı" diye nitelendirilen Gümrük Birliği, yalnız ekonomiyi ve onun içinde üretim yapan firmaları değil, nerede ise tüm toplumsal yaşantıyı derinden etkileyecek ve değiştirecek bir olgudur.

Avrupa Parlamentosu'nun 13 Aralık 1995 günü onayladığı "Türkiye'nin Gümrük Birliği Üyeliği" Darphanemiz 1996 hatıra para programında yer almıştı. Bu tarihi olayın GB sürecinin başladığı 1 Ocak gününden önce çıkarılması ile geçen bir yılın değerlendirilmesi amaçlandı. Ekonomi kamuoyunda 13 Ocak 1996'dan itibaren GB için bir yılda alınan sonuçlar değerlendirilirken günün anısına gümüş para üretilerek satışa sunuldu.

Kamu ve Özel sektörde gümrük mesleğini sürdüren kişi ve kurumlarca benimsenen gümüş hatıra parayı Darphane Heykeltraşı Hakkı Baha Çavuşgil hazırladı. Paranın önyüzü için tasarladığı birleşen ellerle AB'nin 2000'li yıllardaki oluşumu yani "Avrupa Birleşik Devletleri" kurulmasını simgeleyen Çavuşgil mitolojide ticareti temsil eden Hermes Kartalını unutmadı.

Anı gümüş paranın arka yüzündeki gümrük alanı ise GB sürecinde ihracat ve ithalatın serbestleştirilerek üye ülkeler dıştıcaretinin kara, hava ve deniz yolu ile yürütüleceğini simgelemektedir.

Ekonomik ve sosyal yararları beklenen yeni süreç Gümrük Birliği'nin ülkemize, insanlarımıza ve gümrük mesleğinin tüm çalışanlarına uğurlu olması dileği ile gümüş anı parası koleksiyonerlere sunulmuştur.

Gümrük Birliği Hatıra Parası'nın Özellikleri :

Nominal Değeri	:	750.000,-
Metali	:	925 ayar Gümüş
Ağırlığı	:	23.33 gr.
Çapı	:	38.61 mm.
Kenar Özelliği	:	Tırtıllı
Baskı Özelliği	:	Özel baskı (Proof)
Max. Baskı Adedi	:	5.000
Satışa Sunuluş Tarihi	:	13.12.1996

KARDELEN (Galanthus elwesii) HATIRA PARASI

Kardelen, Darphane ile Doğal Hayatı Koruma Derneği (DHKD)'nin işbirliği sonucu belirlenerek yaşama geçirilen hatıra para dizisinin dördüncüsü. Yılda iki konunun yeraldığı dizinin öteki paralarının konuları Kelaynak, Caretta caretta ve Akdeniz Foku idi.

DHKD, 16 Eylül 1996 günlü yazısında; "nesli tehlike altında soğanlı bitki gurubunda yeralan Kardelen Çiçeği'nin önerileri olduğunu bildirdi. Darphane Heykeltraşı Suat Özyönüm ise desen ve kalıp çalışmalarıyla Kardelen'i yılbaşına yetiştirdi.

Kardelen'i Lalehan Uysal, THY'nin Kasım 1996 sayısında aşağıdaki güzellikte tanımlıyor :

"Kardelen (Galanthus elwesii)... Türkiye'de Güney, Güneybatı, İç Anadolu ve Kuzeybatı'da yaşayan, gölgeli ve nemli yerleri seven yalnız bir çiçek...

Anayurdu Avrasya. Toprağın altında saklı soğanında yaşamı depolayan boynu bükük bir çiçek... Adı Antalya, Alanya, Manavgat'da "Sümbül", Konya-Ermenek'te "Soğancık". Konya-Hadimde'de "Bardak Çiçeği", Giresun-Dereli'de "Cımbırt" olan Kardelen çiçeği Ocak ve Nisan ayları arasında başını karlardan çıkarıp güneşe uzatan ve çiçeğinin tepesinde bir gölgelik gibi duran yeşil şemsiyesiyle beyaz bir leydi... Dünya üstünde 20 türüyle, Toroslar'da, Kaçkarlar'da, Karadeniz'de, Akdeniz'de, Anadolu'da 9 türüyle korkusuzca güneşe uzatıyor başını..."

Her yıl milyonlarca Kardelen -doğal ortamından sökülerek- yurt dışına ihraç ediliyor. DHKD tarafından bir belgesel filmde doğadan aşırı miktarda sökülen Kardelenlerin üretim ve hasadı konu edilerek Kardelen yetiştiriciliği özendiriliyor. Bilinçsiz söküm ve hesapsız ihracat nedeniyle soyu tükenen Kardelenlerin korunmasını Doğal Hayatı Koruma Derneği ile Doğal Çiçek Soğanları Derneği üstlenmiş. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı da Kardelen'in, "onu ısıtan ellerimizde boy atmak yerine kar taneleri gibi eriyip gitmesine engel olmak için" bir yönetmelik çıkarmış ve yakından izliyor.

Avrupalı ilaç firmaları Kardelen soğanlarının içerdiği galanthamin ve nivalis adlı maddelerin çocuk felcini iyileştirdiğini saptamışlar. Kardelen'in kalp hastalıklarını iyileştirdiğini ve bazı kötü huylu tümörlerin tedavisinde kullanıldığı da bir diğer görüş. Bu nedenle Batı'nın ilgisi büyük, Kardelen'in soyunun korunması gerek!..

Darphane sanatçısı Suat Özyönüm "Beyaz Leydi"nin gümüş hatıra parası Kardelen'in tasarımcısı. Karlar üzerinde farkedilmeyi ve unutulmamayı bekleyen üç kardelenin hüzünlü duruşları, porselen teni, öne eğilmiş yüzü ve başını tutan yeşil boynu gümüşün soyluluğunda kardelen hatıra parasıyla yaşatılmak istenildi.

Kardelen, hatıra parasıyla sevenleri ve koleksiyonerlerinin yanısıra üreticileri ve ihracatçılara sesleniyor ve diyor ki ;

"Kardan gelen çıtırtı, koparılmaktan korkan kalp atışlarım!..."

Soyu tükenmemesi için Kardelen çiçeği ve soğanlarını korumak ve kollamak herkesin görevi. Bu güzel beyaz Leydi karlar içindeki yaşamını sürdürsün!...

Kardelen Hatıra Parası'nın Özellikleri :

Nominal Değeri	:	1.000.000,-
Metali	:	925 ayar Gümüş
Ağırlığı	:	31.47 gr.
Çapı	:	38.61 mm.
Kenar Özelliği	:	Tırtıllı
Baskı Özelliği	:	Proof
Max. Baskı Adedi	:	5.000
Satışa Sunuluş Tarihi	:	26.12.1996

ECU (European Currency Unit) HATIRA PARASI

Avrupa Birliği'nin önemli hedefleri arasında Avrupa Para Sistemi ve Avrupa Merkez Bankası'nın oluşturulması bulunmaktadır. Topluluğun fiziki para birimi (EURO) öncesinde kullanılan para birimi ECU (European Currency Unit)'dur. Üye ülkeler ekonomileri mali bünyelerinin güçlülüğü ölçüsünde ECU'da yer almaktadırlar. Her beş yılda bir ekonomik ve parasal gelişmelere ve yeni üye ülkelerin paralarının katılımına bağlı olarak sepet içindeki ülke paralarının payları yeniden belirlenmektedir.

Darphanemiz Avrupa'nın en büyük hatıra para kurumlarından Rıchard BOREK - MDM ile anlaşması uyarınca özel bir ECU tasarımı gerçekleştirerek gümüş hatıra para üretmiş ve yabancı yerli koleksiyonerlere sunmuştur. Paranın tasarım ve kalıp çalışmalarını yürüten Darphane Heykeltraşı Hakkı Baha Çavuşgil oluşturduğu deseni şöyle yorumlamaktadır:

"Türkiye Doğu ile Batı'yı bağlayan köprü durumundadır. Onun

için, paraların üzerinde Gümrük Birliği kapısı planı bulunmaktadır. Ortada her iki kemerin arasında para kesesinden yükselen Ticaret Tanrısı Hermes'in kanatlı asası bulunmaktadır. Üstte ECU'nun çevresinde daire şeklinde yıldız vardır. Sağ kemerin üzerinde Türkiye bölümünde, yarımay ve yıldızların bir kısmı bulunur. Her ikisi de sanatsal tasarım oluşturmaktadır.

Doğu'ya ait kapıda (eski zaman) İpek yolu ve Asya'nın doğal kültürü görülmektedir. Bizans, Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti bütün doğu ve batı kültürünün sembolü olarak kemerin üzerinde planlanmıştır. Arka planda Boğaziçi Köprüsü bütün görkemiyle durmaktadır.

Avrupa kapısında Paris'in Eyfel Kulesi ve büyüleyici Manş Denizi tasvir edilmektedir. İngiltere ve Fransa'yı bağlayan yol, ötesinde Britanya Adaları, ünlü Thames Köprüsü ve Greenwich Tower'i arka plandaki manzarada görmek mümkündür. İnsanlığın ezeli ebedi arzusu barış ve huzur amblemi zeytin dalı bulunmaktadır".

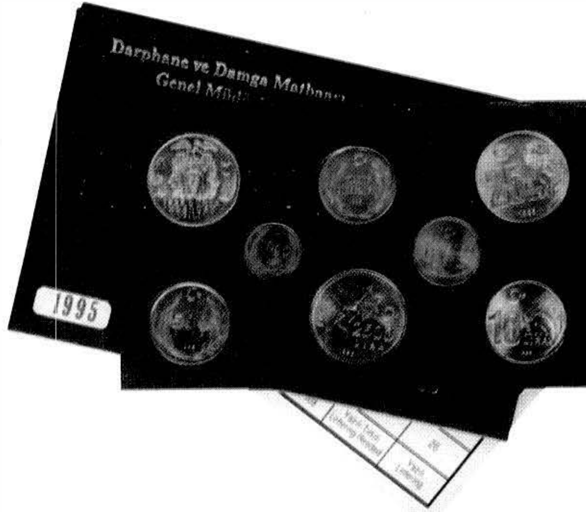
AB'nin hedeflediği tek para birimi EURO'nun tek özel desenli oluşumu ile üye ülkelerde dolaşımı için 1999 yılı belirlenmiştir.Böylece hesaben kullanılan ECU'da yerini yeni ve gerçek para birimi EURO'ya bırakacaktır.

ECU parasının Alman Rıchard BOREK -MDM için basımı nedeniyle Darphanemiz koleksiyoncularına 3000 adedi satılabiliyor. "kontenjanlı para" olarak da adlandırılan bu ürünlerimiz öncelikle eski ve asil üyelere bildiriliyor ve kalan kısım aday üyelere satılıyor.

Özel Türk ECU HATIRA Parası'nın Özellikleri :

Nominal Değeri	:	750.000,-
Metali	:	925 ayar Gümüş
Ağırlık	:	31.47 gr.
Çap	:	38.61 mm.
Kenar Özelliği	:	Tırtıllı
Baskı Özelliği	:	Proof
Max. Baskı Adedi	:	Yurtiçi 3.000
		Yurtdışı 15.000
Satışa Sunulan Süre	:	Yurtdışı 24.06.1996
		Yurtiçi 20.02.1997

1995 YILI TEDAVÜL PARA SETİ

Darphane'nin ana görevlerinden birincisi madeni para üretimidir. Her yıl belli birimlerdeki paralar dolaşımdadır. Ve yıl içinde küçüklerin bazısı tedavülden kaldırıldığı gibi, kimi zaman yeni ve büyük değerde para basılmaktadır.

Bir yıllık sürede dolaşım niteliğinde olan en küçük ve en büyük paranın örneklerinin yeraldığı takıma **"Darphane Para Seti"** denilmektedir.

Darphane Para Setleri hem ülke parasının tanıtımı ve hem de koleksiyon amacını taşımaktadır. Madeni dolaşım paralarından oluşan para setleri ya özel bir hatıra para ile tamamlanmakta ya da özel logo taşıyan bir jetonla her yıl satışa sunulmaktadır.

Bazı yıllarda yapılmasada -koleksiyonculara göre- para setleri 1949 yılından bu yana üretilmekte ve çok değerli kabul edilmektedir. Örneğin, piyasadaki sayısı bilinmeyen 1949 Yılı Seti'nin değeri -Para 1996 kitabına göre- 1600 dolardır.

Türk Darphane'sinin 1995 Yılı Madeni Para Seti; Darphane özel jetonu ve o yılın en büyük madeni parası (25 bin lira) ile özel baskılı türünden oluşmaktadır. Set içinde 500 lira, 1000 lira, 2500 lira, 5000 lira, 10000 lira, ve 25000 (Hoşgörü Yılı) lira yer almaktadır. Baskı adedi 2.500 olan 1995 yılı Madeni Para Setleri koleksiyoncular ve meraklıları tarafından ilgiyle karşılanmış ve satış süresinden önce tükenmiştir.

Hatıra Paralar için Başvuru Adresi

Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü
Koleksiyon Servisi
80776 Beşiktaş - İstanbul

Tel. : 90 (0212) 274 98 10 (3 hat)
90 (0212) 275 09 50 (5 hat)
Fax : 90 (0212) 266 75 48

ADRES DEĞİŞİKLİĞİ BİLDİRİM FORMU

ADINIZ VE SOYADINIZ ———————— ÜYE No.:————

YENİ ADRESİNİZ ————————————————

————————————————————

Posta Kodu ———————   İmza